

Циљеви радионице:

Разумевање појмова вредности, правила, реституција.
Примена знања о вредностима, правилима и реституцији да би се интернет безбедно користио.

Циљне групе: наставници/е, ученици/е и родитељи

Материјал за рад: велики папири, папири А4 формата (за сваког/у учесника/цу)

Трајање: око 90 минута (два школска часа)

Напомена: Пре него што реализујете радионицу, прочитајте додатак за водитеља/ку радионице.

Додатак за водитеља/ку радионице:

О вредностима, правилима и реституцији

- **Вредности** су наша веровања о томе шта је за нас ваљано, пожељно, корисно, важно, односно шта је непожељно и недопустиво.
- Преко **правила** понашања развијамо жељена понашања која подржавају жељени систем вредности.
- **Реституција** је поступак којим се обезбеђује договорена, усаглашена надокнада штете или последица када понашање није у складу са усвојеним правилима.

Активност 1: Упознавање са значењем појмова вредности, правила и реституција

Водитељ/ка радионице упознаје учеснике/це са значењем појмова *вредности, правила и реституција*. Вредности, као и правила, могу да буду заједничке, а чин реституције односи се на конкретну ситуацију када су правила прекршена и на особе које су присуствовале тој ситуацији (особе који врше или особе који трпе насиље).

Активност 2: Усаглашавање око групних вредности

Водитељ/ка радионице замоли све учеснике/це да за себе направе листу од пет ствари које сматрају вредним и битним.

Затим подели учеснике/це у групе (4, 5 или 6 ученика/ца, у зависност од укупног броја присутних) и замоли их да у оквиру малих група најпре размене оно што су записали/е, а затим направе листу од **пет** вредности које су **заједничке за све учеснике/це групе**.

Водитељ/ка потом замоли сваку групу да прочита своју листу вредности, а на великом папиру записује оно што је представник/ца групе прочитао/ла.

Затим следи **дискусија**.

Предлог питања која водитељ/ка радионице може да користи током дискусије:

- ☞ Да ли вам је било тешко да направите листу личних вредности? Зашто?
- ☞ Којим критеријумима се руководите приликом избора личних вредности?
- ☞ Да ли сте морали/е да се одрекнете неких личних вредности да бисте направили/е листу од пет групних вредности?
- ☞ Како сте се осећали/е када сте сазнали/е да нешто што вам је важно осталим члановима и чланицама групе није важно?
- ☞ Да ли сте вршили/е притисак једни на друге приликом састављања заједничке листе?

После ове дискусије, **водитељ/ка интегрише** оно што је речено и наглашава следеће:

- ☞ Вредности су наша веровања о томе шта је за нас ваљано, пожељно, корисно, важно, односно шта је непожељно и недопустиво.
- ☞ Вредности су увек позитивне и могу бити различите, нпр.: љубав према људима, прихватање других, равноправност мушкарца и жене, безбедност, заштита слабијих и др.
- ☞ Вредности људи утичу на њихово понашање. У основи понашања стоје позитивне вредности, а оно што нас међусобно разликује јесу начини задовољења тих вредности.
- ☞ Некада може доћи до сукоба вредности. Такав сукоб може бити унутрашњи (када су једној особи у исто време важне две или више супростављених вредности), али постоји и сукоб вредности две или више особа.

Активност 3: Заједничко дефинисање правила за безбедно коришћење интернета

Учесници/е током ове активности остају у групама из претходне активности.

Правила помажу да се у одељењу успоставе/регулишу понашања којима желимо да спречимо насиље.

Са листа групних вредности (из претходне активности) издвајају се оне које се односе на сигурно и безбедно коришћење интернета. Уколико је потребно, свака група може допунити своју листу, преузимајући неку вредност са листе других група.

Потом се за сваку од вредности предлаже најмање једно правило (може и више) за безбедно коришћење интернета и мобилних телефона. Водитељ/ка записује на великом папиру све предлоге правила, без процењивања и утицања на оно што ће се наћи на листи.

Пример за водитеља/ку као подршка за вођење радионице:

Овај пример илуструје како може да тече разговор и како водитељ/ка може заједно са учесницима/ама да дефинише правила.

Потребно је да водитељ/ка заједно са учесницима/ама издвоји више вредности које су учесницима/ама важне за безбедно коришћење интернета и да заједно дефинишу правила која подржавају развијање тих вредности.

На пример, ако учесници/е кажу да је њима у односима с другима важно да буду сигурни да им се ништа лоше неће десити, водитељ/ка именује ту вредност као безбедност и сигурност на интернету.

Потом пита учеснике/це да смисле правило које подржава ову вредност.

Правило би могло да буде:

На интернету не слајти другима поруке увредљивој садржаја.

Када се радионица реализује са ученицима/ама, постер с правилима која ће им бити водич за сигурно „сурфовање“ на друштвеним мрежама лепи се на неко пригодно место у учионици.

Правила треба да буду јасна и разумљива за све ученике/це у разреду. Превише правила збуњује, тако да је препорука да се са ученицима/ама у једном одељењу донесе 4–5 најважнијих правила.

Активност 4: Дефинисање последица за прекршена правила – реституција

Када се неко правило прекрши, неопходно је да се установи последица, односно начин на који ће штета бити надокнађена.

- Последице треба да буду повезане са прекршеним правилима. Поента је да особа која је прекршила правило исправи своју грешку и преузме одговорност за сопствено понашање.
- Особа која крши правила и нарушава договорене вредности може да учини нешто чиме ће поново да успостави угрожену вредност. На тај начин може да поврати нарушене односе и учини их бољим.
- Некада се наводе последице које су неприхватљиве и у основи имају страх, повређивање, патњу и бол. Потребно је да се постигне договор и усагласе последице, односно надокнаде штете које су конструктивне и не повређују друге, тако да су све стране задовољне.
- Са предлогом последице/надокнаде штете треба да се сагласи и особа која је претрпела насиље.

За свако усвојено правило, учесници/е предлажу последице које ће уследити ако се правило прекрши.

Последица за прекршено правило би могла да буде:

Написаши писмо извињења особи која је претрпела насиље.

ВРЕДНОСТ

Безбедност и сигурност на интернету.

ПРАВИЛО

На интернету не слати другима поруке увредљивог садржаја.

ПОСЛЕДИЦА

Јавно упутити писмо извињења особи која је претрпела насиље.